

Brüsszel, 2023.12.7.
COM(2023) 760 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való
alkalmazását korlátozó irányelv felülvizsgálatáról**

{SWD(2023) 760 final}

1. BEVEZETÉS

Ez a jelentés azért készült, hogy ismertesse az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló 2011/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv⁽¹⁾) Bizottság általi általános felülvizsgálatának eredményét. A jelentés teljesíti a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében foglalt követelményt, miszerint a Bizottság legkésőbb 2021. július 22-ig elvégzi az irányelv általános felülvizsgálatát, és erről jelentést terjeszt az Európai Parlament és a Tanács elé, amelyet adott esetben jogalkotási javaslat kísér.

Az információgyűjtést és az információk értékelését egy 2018-ban indított és 2021 márciusában véglegesített értékelő tanulmány⁽²⁾ keretében független tanácsadók segítették. Ekkorra már egy másik tanulmány kidolgozása is megkezdődött, amelyben javaslatokat tettek az értékelő tanulmányban feltárt hiányosságok orvoslására és azok lehetséges hatásainak felmérésére. Mivel a munka során nyilvánvalóvá vált, hogy nincs szükség teljes körű hatásvizsgálatra, a további munka az értékeléshez szükséges adathiányok megszüntetésére irányult. Ezt a második alátámasztó tanulmányt 2023 májusában véglegesítették⁽³⁾. E folyamat során kikérték az érdekelt felek véleményét is, egy nyilvános konzultáció, valamint egy, az ágazati szereplőkkel és a nemzeti közigazgatási szervek képviselőivel folytatott célzott konzultáció keretében. Ez a jelentés a Bizottság által végzett és az említett két tanulmánnyal alátámasztott értékelés főbb eredményeit tükrözi. Az értékelés teljes körű ismertetését az idevágó bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmazza⁽⁴⁾. Ennek alapján következtetéseket fogalmaztak meg a jövőre nézve.

2. HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó 2011. évi irányelv a korábbi, 2002-es irányelv⁽⁵⁾ átdolgozását követi, amely az első átfogó uniós jogszabály volt egyes

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/65/EU irányelve (2011. június 8.) egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról (HL L 174., 2011.7.1., 88. o.).

⁽²⁾ [European Commission, Directorate-General for Environment, Support for the evaluation of Directive 2011/65/EU on the restriction of the use of certain hazardous substances in electrical and electronic equipment: final report, Publications Office, 2021](#) (Európai Bizottság, Környezetvédelmi Főigazgatóság, Az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló 2011/65/EU irányelv értékelésének alátámasztása: zárójelentés, Kiadóhivatal, 2021).

⁽³⁾ [European Commission, Directorate-General for Environment, Study to support the assessment of impacts associated with the general review of Directive 2011/65/EU \(RoHS Directive\), Publications Office 2023](#) (Európai Bizottság, Környezetvédelmi Főigazgatóság, A 2011/65/EU irányelv általános felülvizsgálatához kapcsolódó hatásvizsgálatot alátámasztó tanulmány, Kiadóhivatal, 2023).

⁽⁴⁾ SWD(2023) 760.

⁽⁵⁾ [AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2002/95/EK IRÁNYELVE \(2003. január 27.\) egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról – HL L 37., 2003.2.13., 19. o.](#)

veszélyes anyagok⁽⁶⁾ elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozását illetően. Az irányelv kiegészíti az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól (e-hulladékok) szóló irányelvet, amelyet párhuzamosan fogadtak el és dolgoztak át⁽⁷⁾. A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv főbb céljai: az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok mennyiségének csökkentése az emberi egészség és a környezet védelme érdekében, valamint az e-hulladékok környezetvédelmi szempontból megfelelő hasznosításának és ártalmatlanításának elősegítése. Még ha az elektromos és elektronikus berendezések hulladékait szelektíven gyűjtik össze és adják át újrafeldolgozásra, azok nehézfém- és égésgátlóanyag-tartalma valószínűleg egészségügyi vagy környezeti kockázatot jelentene, különösen, ha ezeket az anyagokat az optimálisnál rosszabb feltételekkel kezelik⁽⁸⁾. Az irányelv célja továbbá, hogy biztosítsa a belső piac működését⁽⁹⁾ a tagállami jogszabályok harmonizációja révén⁽¹⁰⁾.

Az irányelv mellékleteit felhatalmazáson alapuló jogi aktusok útján módosították a II. mellékletben szereplő, korlátozott anyagok jegyzékének módosítása⁽¹¹⁾, valamint a III. és IV. mellékletben foglalt, rájuk vonatkozó mentességek listájának módosítása⁽¹²⁾ céljából. Az anyagok korlátozása alóli ilyen, határozott ideig tartó mentességek engedélyezhetők bizonyos alkalmazások esetében az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontjában foglalt, pontosan meghatározott feltételek mellett, ideértve azt is, amikor helyettesítésük technikailag nem kivitelezhető. Amennyiben a mentességeket egy-egy kérelmet követően engedélyezik, azokat a III. vagy a IV. mellékletbe veszik fel. A mentességek listáit a műszaki fejlődéssel összhangban frissítik, a mentesség iránti kérelmek szakmai értékelését pedig külső tanácsadók segítik.

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvet 2017-ben módosították⁽¹³⁾, a 24. cikk (1) bekezdésének érvényre juttatása érdekében elvégzett felülvizsgálat eredményeként. 2019 óta a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv

⁽⁶⁾ Jelenleg 10 anyagra és anyagcsoportra vonatkoznak korlátozások. Ezek a következők: ólom, higany, kadmium, hat vegyértékű króm, polibrómozott bifenilek, polibrómozott difenil-éterek, bisz(2-etilhexil)-ftalát, benzin-butil-ftalát, dibutil-ftalát, diizobutil-ftalát.

⁽⁷⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2002/96/EK irányelve (2003. január 27.) az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól (HL L 37., 2003.2.13., 24. o.), amelyet felváltott az Európai Parlament és a Tanács 2012/19/EU irányelve (2012. július 4.) az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól (HL L 197., 2012.7.24., 38. o.).

⁽⁸⁾ A 2011/65/EU irányelv (7) preambulumbekzdése.

⁽⁹⁾ A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv (2) preambulumbekzdése a következőképpen rendelkezik: „Az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásával kapcsolatos, a tagállamok által elfogadott jogszabályok vagy közigazgatási intézkedések közötti különbségek akadályozhatják a kereskedelmet, és torzíthatják a versenyt az Unióban, és ezáltal közvetlenül befolyásolhatják a belső piac létrehozását és működését. Szükségesnek tűnik ezért e területen szabályokat meghatározni, és hozzájárulni az emberi egészség védelméhez, valamint az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak környezetvédelmi szempontból megfelelő hasznosításához és ártalmatlanításához.”

⁽¹⁰⁾ A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv az Európai Gazdasági Térséget (EGT) is érinti.

⁽¹¹⁾ 2015-ben négy, a ftalátok csoportjába tartozó lágyítószeret vettek fel a listára – a Bizottság (EU) 2015/863 felhatalmazáson alapuló irányelve (2015. március 31.) (HL L 137., 2015.6.4., 10. o.).

⁽¹²⁾ Lásd a 2011/65/EU irányelv egységes szerkezetbe foglalt szövegét: M1–M80 (kivéve M29 és M37).

⁽¹³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2102 irányelve (2017. november 15.) az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló 2011/65/EU irányelv módosításáról (HL L 305., 2017.11.21., 8. o.).

kiterjed minden elektromos és elektronikus berendezésre („nyitott hatály”) a háztartási készülékektől kezdve az orvostechnikai eszközökig. A hatály alóli kivételek közé tartoznak a katonai felszerelések, az űrtechnikai berendezések, a nagy méretű, beépített ipari eszközök (pl. nyomdagépek, maró- és fűrőgépek) és a helyhez kötött berendezések (pl. elektromos generátorok). Kivételt képeznek továbbá a fotovoltaiikus panelek.

Az anyagok korlátozására vonatkozó kulcsfontosságú rendelkezések mellett a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv számos olyan rendelkezést tartalmaz, amelyek célja a korlátozott anyagokat tartalmazó elektromos és elektronikus berendezések újrahasználatának és javításának lehetővé tétele az erőforrás-hatékonyság és a körforgásos gazdaság célkitűzéseinek előmozdítása érdekében. A 2017. évi módosítás során erre különös figyelmet fordítottak, és az anyagok korlátozása alóli mentesség hatályát kiterjesztették azokra az újrahasznált cserealkatrészekre, amelyekre továbbra is szükség van bizonyos használt eszközök esetében a korlátozott kompatibilitás miatt, feltéve, hogy azokat elektromos és elektronikus berendezésekből nyерik zárt csererendszer keretében ⁽¹⁴⁾.

3. SZAKPOLITIKÁK KÖZÖTTI KÖLCSÖNHATÁSOK

Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelven kívül a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv kölcsönhatásban áll még számos más uniós szakpolitikával és jogszabállyal is. Egyben hozzájárul a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv ⁽¹⁵⁾ célkitűzéseinek eléréséhez az európai zöld megállapodás keretében ⁽¹⁶⁾, többek között azáltal, hogy mentesíti a cserealkatrészeket az anyagokra vonatkozó korlátozások alól. Az irányelv a nem szennyezett hulladékáramokat hivatott támogatni, és ezáltal előmozdítja a kritikus fontosságú nyersanyagok visszanyerését, ami az ilyen nyersanyagokkal való biztonságos és fenntartható ellátást biztosító keretet létrehozó rendeletre irányuló közelmúltbeli bizottsági javaslat ⁽¹⁷⁾ tárgyát képezi.

Az irányelv szorosan kapcsolódik a vegyi anyagokra vonatkozó jogszabályokhoz, így például a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló rendelethez (REACH-rendelet) ⁽¹⁸⁾ és a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokról szóló rendelethez (POP-rendelet) ⁽¹⁹⁾. Kapcsolódik továbbá a vegyi anyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégiához ⁽²⁰⁾, amelynek célja biztonságos és fenntartható tervezésen alapuló

⁽¹⁴⁾ A COM/2015/0614 közleménnyel összhangban.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 98 final.

⁽¹⁶⁾ COM(2019) 640 final.

⁽¹⁷⁾ COM(2023) 160 final.

⁽¹⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1907/2006/EK rendelete (2006. december 18.) a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH) (HL L 396., 2006.12.30., 1. o.).

⁽¹⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 850/2004/EK rendelete (2004. április 29.) a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokról (POP) (HL L 158., 2004.4.30., 7. o.).

⁽²⁰⁾ COM(2020) 667 final.

megközelítés és toxikus anyagoktól mentes anyagciklusok megvalósítása, beleértve az elektromos és elektronikus berendezéseket is.

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv termékeket szabályoz, és mint ilyen harmonizált megfelelőségértékelési és a piacfelügyeleti rendelkezéseket tartalmaz. A környezetbarát tervezésről szóló irányelv keretében meghatározott, egyes elektromos és elektronikus berendezésekre vonatkozó környezettudatos tervezési követelmények ⁽²¹⁾ ⁽²²⁾ szorosan kapcsolódnak a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti korlátozásokhoz.

4. AZ ÉRTÉKELES MEGÁLLAPÍTÁSAI

Az értékelés vezérfonalaként az Európai Bizottság minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatásai ⁽²³⁾, valamint a relevancia, az eredményesség, a hatékonyság, a koherencia és az uniós hozzáadott érték értékelési kritériumai szolgáltak.

4.1. Eredményesség

Nehéz számszerűsíteni, hogy az irányelv milyen közvetlen hatást gyakorolt az uniós piacon forgalomba hozott elektromos és elektronikus berendezésekben alkalmazott veszélyes anyagok csökkentése terén. Ennek egyik oka, hogy számos kezdeményezés és jogalkotási aktus is kihat az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok mennyiségére. Az alátámasztó tanulmányban foglalt becslés szerint a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv bevezetése 2003 és 2016 között hozzávetőleg kétharmadával csökkentette az elektromos és elektronikus berendezésekben található korlátozott anyagok mennyiségét. Bár ezt a becslést meghatározott feltételek mellett végezték, és az nem terjedt ki az irányelv II. mellékletében jelenleg szereplő valamennyi anyagra, megállapítható, hogy a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv hozzájárult az uniós piacon forgalomba hozott **elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok** relatív mennyiségének csökkentéséhez.

Az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok csökkentése az **emberi egészség védelméhez** való hozzájárulás jegyében történik. A jegyzékben szereplő veszélyes anyagokkal való érintkezés kockázatának különösen az e-hulladékok kezelésével foglalkozó ágazatban dolgozók vannak kitéve. Az adott hulladékáramban az egy elektromos, illetve elektronikus berendezésre jutó veszélyes anyagok csökkentésével a hulladékgazdálkodási folyamatok összességében biztonságosabbá váltak az ágazat munkavállalói számára. Ez a hatás azonban részben azon intézkedéseknek tulajdonítható, amelyek kifejezetten az uniós munkavállalók egészségének és biztonságának védelmét célozzák.

⁽²¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/125/EK irányelve (2009. október 21.) az energiával kapcsolatos termékek környezetbarát tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról (HL L 285., 2009.10.31., 10. o.).

⁽²²⁾ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a fenntartható termékek környezettudatos tervezésére vonatkozó követelmények megállapítási kereteinek létrehozásáról és a 2009/125/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, COM(2022) 142 final.

⁽²³⁾ [A minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatások és eszköztár – 2021. november.](#)

Az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok mennyiségének visszaszorítása a környezetre is jótékony hatást gyakorol, mivel **ilyen anyagok környezetbe történő kibocsátásának a kockázata is csökken.** Emellett az anyagokra vonatkozó korlátozások mérsékelik azon káros környezeti és egészségügyi hatások kockázatát is, amelyet a nem megfelelően gyűjtött és kezelt elektromos és elektronikus berendezések jelentenek. Ez igen jelentős, ha belegondolunk, hogy az e-hulladékok átlagos uniós begyűjtési aránya 2020-ban 45,9 % volt ⁽²⁴⁾.

A veszélyes anyagok helyettesítése hozzájárult továbbá az újrafeldolgozott anyagok használatának nagyobb mértékű elterjedéséhez is, mivel a „tisztá” másodlagos anyagok nagyobb valószínűséggel felelnek meg a termékkövetelményeknek.

Bizonyos feltételek mellett a veszélyes anyagokat tartalmazó kábelek és cserealkatrészek használata továbbra is megengedett. Ezek felhasználhatók a még az azt megelőzően forgalomba hozott berendezésekben, hogy azok az irányelv hatálya alá kerültek volna. Bizonyos feltételek mellett a kinyert cserealkatrészek is felhasználhatók olyan elektromos és elektronikus berendezésekben, amelyeket 10 évvel azt követően hoztak forgalomba, hogy a berendezések az irányelv hatálya alá kerültek. Emellett az olyan berendezések esetében, amelyek még mindig veszélyes anyagokat tartalmazó cserealkatrészekről függenek, ez utóbbiak használata továbbra is lehetséges a III. vagy IV. melléklet szerinti, határozott ideig tartó mentesség keretében. Ez hozzájárul az erőforrások lehető leghatékonyabb felhasználásához és ahhoz, hogy az elektromos és elektronikus berendezések életciklusának vége ne következzen be idő előtt. E tekintetben az irányelv hatékonyan járul **hozzá a körforgásos gazdaság célkitűzéseéhez.**

Az e-hulladékokban lévő veszélyes anyagok összes csökkenését azonban részben semlegesíti, hogy **Európában egyre több e-hulladék keletkezik:** jelenleg évente 2 %-kal nő az e-hulladékáram ⁽²⁵⁾. Az értékelést alátámasztó tanulmány azt is megállapította, hogy egyre több elektromos berendezést hoznak forgalomba (pl. az intelligens otthonok ágazatában), és emellett az elektromos és elektronikus berendezések átlagos élettartama csökkent.

4.2. Hatékonyság

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv **környezeti és egészségügyi előnyöket eredményezett,** például csökkentette az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok által a környezetre és az emberi egészségre jelentett kockázatot. Emellett gazdasági hasznot is hozott, mivel jogbiztonságot teremtett valamennyi érdekelt fél számára, és egyenlő versenyfeltételeket alakított ki az elektromos és elektronikus berendezésekkel foglalkozó vállalkozások számára a belső piacon. Továbbá **ösztönzőleg hatott azokra a beruházásokra, amelyek a veszélyes anyagok helyettesítőinek felkutatására irányulnak.** Ez sok esetben alternatívák kifejlesztéséhez vezetett, és ezáltal kedvezően hatott a jótékony innovációra.

⁽²⁴⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_statistics_-_electrical_and_electronic_equipment&oldid=556612; a begyűjtött e-hulladéknak az előző három évben, azaz 2017–2019-ben forgalomba hozott elektronikus berendezések átlagos tömegéhez viszonyított tömegében kifejezve.

⁽²⁵⁾ COM(2019) 640 final.

Mindazonáltal a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv végrehajtása természetesen költségekkel is jár az érdekelt felek számára. Ezek közé tartoznak a tájékoztatási követelményekkel kapcsolatos megfelelési költségek, a mérnöki munkákhoz kapcsolódó megfelelési költségek, valamint a jogérvényesítési és végrehajtási költségek. A költségek nagymértékben függenek a gazdasági szereplők helyzetétől, így a rendelkezésre álló adatok nem teszik lehetővé a költségek megbízható becslését.

A **tájékoztatási követelményekkel kapcsolatos megfelelési költségek** elsősorban az ellátási láncon belüli és a megfelelőségértékelési eljárást követő információkezelésből erednek. Ez magában foglalja az információgyűjtést, a műszaki dokumentáció biztosítását és az informatikai rendszer fenntartását. A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti kötelezettségek szempontjából releváns megfelelési költségek legnagyobb része a termékek forgalomba hozatalára vonatkozó általános követelményekből ered, amelyek az elektromos és elektronikus berendezésekre alkalmazandó más jogszabályok (pl. a kiefeszültségi irányelv⁽²⁶⁾) értelmében is relevánsak. Ezeket a költségeket azonban befolyásolják az irányelv módosításai, például új anyagok felvétele a korlátozott anyagok jegyzékébe.

Költségtényező merülhet fel azon vállalatok számára, amelyek továbbra is **határozott ideig tartó mentességet** igényelnek. Ezek a költségek a kérelem elkészítéséből, a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv V. melléklete szerinti megfelelő információk összegyűjtéséből, valamint az értékelés során további adatok nyújtásából erednek. A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti mentesség azonban a megadását követően **valamennyi gazdasági szereplőre érvényes**, tehát a költségekből nem veszi ki a részét minden olyan vállalat, amely él a mentesség lehetőségével.

A korlátozások hatálybalépésekor helyettesítő anyagok vagy technikai alternatívák kifejlesztésére és validálására irányuló beruházásokra volt szükség. Ugyanez vonatkozik az új korlátozásokra is. Az **átalakításhoz és a mérnöki munkákhoz kapcsolódó megfelelési költségek** főként 2003 körül merültek fel, a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó első irányelvvel összefüggésben, majd ismételtén 2011-ben, az irányelv hatályának kiterjesztésekor, végül pedig 2015-ben, amikor a négy lágýítószeret felvették a korlátozott anyagok jegyzékébe, noha számos vállalat folyamatosan törekszik új anyagok kifejlesztésére.

A piacfelügyeletre vonatkozó rendelkezések központi szerepet játszanak az irányelv végrehajtásában és érvényesítésében. A piacfelügyeletet megerősíti a piacfelügyeleti rendelet⁽²⁷⁾ nyújtotta keret. Az említett rendelet joghatásai közé tartozik a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvnek az európai termékmegfeleléségi hálózat hatálya alá vonása, valamint egy közigazgatási együttműködési csoport létrehozása az érvényesítés országok közötti összehangolása érdekében. A tagállamok esetében a **jogérvényesítési költségek** magasabbak, mint a

⁽²⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/35/EU irányelve (2014. február 26.) a meghatározott feszültséghatáron belüli használatra tervezett elektromos berendezések forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról (HL L 96., 2014.3.29., 357. o.).

⁽²⁷⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1020 rendelete (2019. június 20.) a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról (HL L 169., 2019.6.25., 1. o.).

végrehajtási költségek. A végrehajtási költségek főként abból erednek, hogy számos tagállamnak egyedi, felhatalmazáson alapuló irányelvekkel kell átültetnie a mellékletek módosításait. 2012-től 2022 decemberéig mintegy 80, felhatalmazáson alapuló bizottsági irányelvet fogadtak el, mindenekelőtt a III. és a IV. melléklet szerinti mentességeket illetően. A gyakran szükségessé váló átültetések adminisztratív terhet rónak egyes tagállamokra.

Ami a jogérvényesítési költségeket illeti, a tagállamok különböző erőforrásokkal és stratégiákkal rendelkeznek, és különböző intézkedéseket alkalmaznak a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvnek való megfelelés ellenőrzésére. Megállapításra került, hogy a legkevésbé megterhelő és a leggazdaságosabb módszer a CE-jelölési kötelezettségek, valamint a műszaki dokumentáció meglétének és érvényességének ellenőrzésében áll. A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvben foglalt anyagkorlátozási követelményeknek való megfelelés tekintetében a piacra kerülő elektromos és elektronikus berendezéseknek csak töredéke ellenőrizhető. Becslések szerint az ellenőrzött elektromos és elektronikus berendezések esetében a meg nem felelési arány 23–28 % között van, bár információhiány miatt még mindig sok a megválaszolatlan kérdés.

Az értékelés során számos olyan tényezőt tártak fel, amelyekkel összefüggésben a **mentesítési eljárás** nem átlátható és nem hatékony, továbbá meghatározták azokat a területeket, ahol lehetőség van ennek az eljárásnak a javítására. Az érdekelt felek különösen arra hívták fel a figyelmet, hogy nem egyértelmű az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontja, amely meghatározza a mentességek megadásának, megújításának, illetve visszavonásának a kritériumait.

E probléma kezelése és az átláthatóság javítása érdekében mentesítési módszertan, kérelmezési formanyomtatvány és útmutató kidolgozására került sor, amelyeket közzétettek a Bizottság erre a célra létrehozott honlapján⁽²⁸⁾. A mentesség iránti kérelem értékelése során az érdekelt felekkel folytatott konzultációra kerül sor, a vonatkozó információkat nyilvánosan hozzáférhetővé teszik, és a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok tervezetei véleménynyilvánítás céljából elérhetők a nyilvánosság számára a minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatásoknak megfelelően.

Az eljárás másik gyenge pontja a mentesítési folyamat időtartama a kérelem benyújtásának időpontjától a felhatalmazáson alapuló irányelv elfogadásáig. A mentességek értékelése és a kapcsolódó döntéshozatal átlagosan több mint 24 hónapot vesz igénybe, és jelenleg több mint 60 mentesség iránti kérelem áll elbírálás alatt (2022. decemberi állapot).

E tekintetben több tényező is releváns. Először is, az évek során a mentességek specifikusabbá válásával fokozódott a technikai összetettség és részletesség. A nagyobb és általános alkalmazási területekre való összpontosítás helyett a mentességek olyan konkrét alkalmazásokra összpontosultak, amelyek esetében nem könnyű a helyettesítés, és ezért azokat részmentességekre osztották fel. Másodszor, az elektromos és elektronikus berendezések különböző kategóriái (az irányelv I. mellékletével összhangban) vonatkozhatnak ugyanazon, különböző lejárati

⁽²⁸⁾ A dokumentumok elérhetők a Bizottság veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvvel foglalkozó weboldalán: https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/rohs-directive_en

időpontokkal rendelkező mentességi tételre (azaz egy konkrét alkalmazásra). Emiatt megsokszorozódik a kérelmek és az értékelések száma. Harmadszor, az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontja előírja, hogy a módosításokat felhatalmazáson alapuló egyedi irányelvek révén kell elfogadni, ami jelentősen növeli az adminisztratív munkát. A negyedik tényező a mentesség iránti kérelmekhez kapcsolódó eljárás végrehajtásához rendelkezésre álló erőforrásokat érinti. Ez nem csupán a Bizottság, de a kérelmezők szempontjából is releváns: a kérelem elkészítése és szükség esetén további információk nyújtása az értékelési folyamat során erőforrásokat igényel, és a nem megfelelően dokumentált kérelmek meghosszabbítják a folyamatot.

Az értékelés során megállapításra került továbbá, hogy a mentességet élvező alkalmazások esetében kevesebb lehetőség van bizonyos veszélyes anyagok jelenlétének a további csökkentésére ahhoz képest, mint amikor újonnan vezetnek be egy adott korlátozást. Ez azt jelenti, hogy a mentesség hatályának leszűkítéséből általában kevesebb előny származik – az elkerült anyagok mennyisége tekintetében –, mint kezdetben. Emellett nem mindegyik, de számos mentesség ma már a gyakorlatban csak korlátozott számú vállalat számára bír jelentőséggel.

Ugyanakkor egyre nehezebb a kérelmező által benyújtott technikai információk alapos értékelése. Ez annak tudható be, hogy a folyamat egyre bonyolultabbá válik, és az érdekelt felek – köztük a versenyben álló vállalatok vagy nem kormányzati szervezetek – egyre kevésbé vesznek részt a folyamatban. Ez az értékelésekhez való egyoldalú hozzájárulást eredményezhet, és befolyásolhatja az értékelések tudományos megalapozottságát. Vannak ugyan előnyei annak, ha külső tanácsadók nyújtanak szakmai támogatást, de ez gyakran a partnerek megváltoztatásával jár, ami a folytonosság elvesztésének a kockázatát hordozza magában. Emellett a munkát hátráltathatják a változásokra rugalmasan reagáló szerződéses megállapodások (pl. visszavont mentességi kérelmek).

A mentességi eljárás mellett **a korlátozott anyagok jegyzékének felülvizsgálatára és módosítására** irányuló folyamatról is megállapították, hogy az nem átlátható és nem kiszámítható az érdekelt felek számára. A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv e tekintetben nem tartalmaz semmilyen eljárási követelményt, az érdekelt felekkel való konzultációra vonatkozó kötelezettségen kívül. Az anyagok korlátozásának módszertanát külső tanácsadók dolgozták ki, és az egy alátámasztó tanulmány részeként került közzétételre⁽²⁹⁾. Megállapításra került továbbá, hogy erőforrás- és időigényes feladat az anyagra és a megfelelő elektromos és elektronikus berendezésre vonatkozó valamennyi releváns adat beszerzése annak teljes életciklusa során, valamint a különböző, egymásnak ellentmondó adatok értékelése. Fokozni kell a jelenlegi folyamat tudományos megalapozottságát, különösen az információk és az értékelés centralizáltabb jellegű beszerzése révén.

4.3. Koherencia

Ami a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv „külső koherenciáját” (azaz az egyéb vonatkozó szabályokkal való összhangját) illeti, az értékelés megállapította, hogy potenciális és megfigyelt átfedés van a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv és a REACH-rendelet szerinti anyagkorlátozások

⁽²⁹⁾ [Tanulmány a korlátozott anyagok jegyzéke felülvizsgálatának alátámasztásához és új mentesség iránti kérelmek értékeléséhez a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó 2. irányelv alapján \(15. csomag\).](#)

között. A környezettudatos tervezésről szóló irányelvvel és a POP-rendelettel való összhang szintén problémásnak bizonyult. Ezek a jogszabályok mind olyan mechanizmusokat tartalmaznak, amelyek korlátozzák vagy befolyásolják bizonyos anyagoknak az elektromos és elektronikus berendezésekben vagy a hozzájuk kapcsolódó anyagáramokban való jelenlétét.

A REACH-rendelet szerint ebben az esetben a leginkább releváns és hasonló mechanizmusok a „korlátozási” és az „engedélyezési” eljárások. Bár a jogszabályok eltérő jellege és indítéka miatt jelentős különbségek vannak ⁽³⁰⁾, ezek az eljárások összehasonlíthatók a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti anyagkorlátozási eljárással és mentesítési eljárással, és a legtágabb értelemben megfelelnek azoknak. A REACH-rendelet szerinti, illetve a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti eljárások közötti módszertani különbségek megnehezíthetik a két jogszabály alapján hozott határozatok összehangolására irányuló koordinációt.

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti korlátozások és mentességek tartalma tekintetében további problémákat tártak fel a más jogszabályokkal való koherenciát illetően. Megállapítást nyert, hogy a rendelkezések eltérnek a maximális koncentráció, a jogszabályok hatálya, a cserealkatrészekre vonatkozó eltérések, a mentességek, a lejáratási idők és a dokumentációs követelmények tekintetében. Például a II. mellékletben szereplő maximális koncentrációk már nem felelnek meg a más jogszabályokban meghatározott értékeknek (pl. a polibrómozott difenil-éterek esetében). További következetlenség fakad a cserealkatrészekre vonatkozó rendelkezésekből. Ezek a rendelkezések, amelyeket a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv sajátos jellege miatt vezettek be, a vegyi anyagokra vonatkozó más jogszabályoktól eltérő vagy az azokban foglaltnál kevésbé hangsúlyos megközelítést eredményeztek e kérdésben.

Sok esetben azonban, ha alaposabban megvizsgáljuk az érdekelt felek általános állításait, az aggályok többségére választ adnak jogalkotási és nem jogalkotási dokumentumok, még akkor is, ha ezeket nem kellően érthetően és világosan fogalmazták meg, és a felvetett aggályok gyakran csak egyedi területekre vonatkoznak, és nincs igazolva azok szélesebb körű hatása.

4.4. Uniós hozzáadott érték

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv 2011-es átdolgozása a korábban elért harmonizációra épült, és növelte az uniós hozzáadott értéket. Amikor 2002-ben először elfogadták a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvet, az egyenlő versenyfeltételeket teremtett, és segítette felszámolni a különbségeket az egyes tagállamok által a veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazására vonatkozóan korábban bevezetett

⁽³⁰⁾ A REACH-rendelet az önmagukban, keverékekben vagy árucikkekben előforduló anyagok gyártására, forgalomba hozatalára és felhasználására, valamint a keverékek forgalomba hozatalára vonatkozik, és nem vonatkozik a hulladékokra. A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv kifejezetten az irányelv I. mellékletében feltüntetett kategóriákban meghatározott elektromos és elektronikus berendezésekben alkalmazott anyagokat korlátozhatja, azzal a céllal, hogy hozzájáruljon az emberi egészség és a környezet védelméhez, ideértve a hulladékok környezetvédelmi szempontból megfelelő hasznosítását és ártalmatlanítását.

szabályozások között. Emellett az uniós szinten harmonizált jogi keret támogatja az innovációt, valamint helyettesítő anyagok és alternatívák alkalmazását a veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való használatának felváltása érdekében.

Már minden tagállam elfogadott egy jogszabályt, amely átülteti a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvet a nemzeti jogba. Az irányelv 2011-es átdolgozása bevezette a végrehajtásra vonatkozó általános rendelkezések (pl. a CE-jelölés és a megfelelőségi nyilatkozat) egységes alkalmazását, az új jogszabályi kerettel⁽³¹⁾ összhangban. Így a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti, elektromos és elektronikus berendezésekre vonatkozó harmonizált követelmények, valamint a számos termékre vonatkozó jogszabályok szerinti harmonizált szabályok együttesen elősegítik **egyenlő versenyfeltételek** létrehozását és fenntartását **az elektromos és elektronikus berendezések számára**, ezáltal pedig javítják a belső piac működését. Az új jogszabályi keret értékelése⁽³²⁾ alátámasztja ezt a megállapítást, mivel megerősíti, hogy az új jogszabályi keret az egyenlő versenyfeltételek mellett elősegítette az uniós harmonizációs jogszabályok következetességét és egységességét is.

Az átdolgozott irányelv és a hatály kiterjesztését célzó későbbi módosítások elősegítették a szabályok további harmonizációját olyan berendezések – például az orvostechikai eszközök – tekintetében, amelyek korábban nem tartoztak az irányelv hatálya alá. Ez az EU-ban a környezet és az egészség fokozottabb védelmét eredményezte. További szempont, hogy a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvet az e-hulladékokról szóló irányelvvel együtt vezették be, amely szabályokat állapít meg az e-hulladékok gyűjtésére, kezelésére, újrafeldolgozására és ártalmatlanítására vonatkozóan, hogy hozzájáruljon a fenntartható termeléshez és fogyasztáshoz. A két jogalkotási aktus eredményesen együttműködik egymással, ezért azok szétválasztása nemzeti és uniós szinten bizonyára kevésbé egységes helyzetet teremtett volna.

4.5. Relevancia

Általánosságban elmondható, hogy a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv **továbbra is törekszik azoknak az igényeknek a kielégítésére**, amelyeket a célkitűzéseiben megfogalmazott, mégpedig az emberi egészség és a környezet védelmére, valamint az e-hulladékok környezetvédelmi szempontból megfelelő hasznosítására és ártalmatlanítására. Az irányelv révén bevezetett anyagkorlátozások fontos tényezőt jelentenek a környezetbarát elektromos és elektronikus berendezések tervezése során, emellett pedig mindenki számára könnyen érthetők, többek között azért is, mert sok tétel egyszerűen anyagcsoportokra vonatkozik, ahelyett, hogy konkrét vegyületek hosszú és kimerítő listáját tartalmazná (pl. az ólom és az összes ólomvegyület az „ólom” tétel alá tartozik).

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv relevanciája hozzájárulhatott ahhoz, hogy az irányelv jelentős hatást gyakorol az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagokra vonatkozó szabályozási keretek

⁽³¹⁾ Új jogszabályi keret, amely a 765/2008/EK rendeletből, a 768/2008/EK határozatból és az (EU) 2019/1020 rendeletből áll.

⁽³²⁾ SWD(2022) 365 final.

kidolgozására **harmadik országokban**. A multinacionális vállalatok számos esetben döntöttek úgy, hogy globális termelésük során egyetlen szabványt alkalmaznak az eljárások egyszerűsítése és a költségek csökkentése érdekében. Így a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti korlátozásokat végrehajtó első harmonizált szabvány ⁽³³⁾ lett a vonatkozó nemzetközi szabvány ⁽³⁴⁾ alapja. Azóta egyre több joghatóság fogad el a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvhez hasonló jogszabályokat, amelyek segítik az ilyen berendezések kereskedelmét.

Az irányelv relevanciája fokozódott a létrehozása óta bekövetkezett uniós szakpolitikai fejlemények fényében is. Ezek közé tartoznak a következők:

- a körforgásos gazdaságra vonatkozó 2020. évi cselekvési terv célkitűzései és az abban az elektromos és elektronikus berendezésekre fektetett hangsúly, a másodlagos nyersanyagokra helyezett nagyobb hangsúllyal összefüggésben,
- a vegyi anyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégia, amelynek célja biztonságos és fenntartható tervezésen alapuló megközelítés és toxikus anyagoktól mentes anyagciklusok megvalósítása, beleértve az elektromos és elektronikus berendezéseket is,
- kritikus fontosságú nyersanyagok e-hulladékból való visszanyerése. Ebben az esetben az anyagáramlás eleve alkalmas ezen anyagok kinyerésére, mindaddig, amíg potenciálisan veszélyes anyagok nem szennyeznek a hulladékáramot, és nem akadályozzák meg az anyagok gazdasági hasznosítását.

A rendelkezések további relevanciája válik egyértelművé, ha figyelembe vesszük az elektromos és elektronikus berendezések egyre elterjedtebb használatát az emberek mindennapjai során. Az EU-ban forgalomba hozott elektromos és elektronikus berendezések mennyisége a 2012. évi 7,6 millió tonnáról 2020-ban 12,4 millió tonnára nőtt. Az elektromos és elektronikus berendezések mennyiségének növekedése felhívja a figyelmet annak szükségességére, hogy csökkenteni kell a környezeti hatást a termékek szintjén, ennek pedig elengedhetetlen részét képezi a veszélyes anyagok elkerülése.

Az irányelv relevanciájának mérlegelése során figyelembe veendő további tényező az elektromos és elektronikus berendezések forgalomba hozatala és az ilyen berendezések életciklusának a vége között eltelt idő. Mire a ma forgalomba hozott elektromos és elektronikus berendezések e-hulladékká válnak, addigra fokozottabbak lesznek az újrafeldolgozásra irányuló törekvések, és a potenciális veszélyes anyagokkal kapcsolatos tudományos ismeretek bővülése gátat vethet az ilyen anyagokat tartalmazó hulladékáramok újrafeldolgozásának, vagy legalábbis növelheti az újrafeldolgozás árát.

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv relevanciáját más tényezők is befolyásolhatják. Ha nem kerül sor a **korlátozott anyagok jegyzékének** rendszeres

⁽³³⁾ EN 50581:2012 – Elektromos és elektronikus termékek értékelésének műszaki dokumentációja a veszélyes anyagok korlátozása érdekében.

⁽³⁴⁾ IEC 63000:2018 – Elektromos és elektronikus termékek értékelésének műszaki dokumentációja a veszélyes anyagok korlátozása érdekében.

felülvizsgálatára és módosítására, az irányelv részben elveszíti a relevanciáját, bár az elektromos és elektronikus berendezésekben található anyagokra vonatkozó korlátozások a vegyi anyagokra vonatkozó más jogszabályok, például a REACH-rendelet hatálya alá is tartozhatnak. Általában véve a szabályozási intézkedésektől eltérő ösztönzők is támogathatják az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok mennyiségének csökkentését. Ez az új, potenciálisan veszélyes anyagok vagy az eddig mentességet élvező alkalmazások esetében releváns. Például közbeszerzési követelményekkel vagy az e-hulladékokról szóló irányelv szerinti kiterjesztett gyártói felelősség díjának modulálásával előmozdítható az ilyen anyagok helyettesítése.

Az irányelv relevanciája, így az irányelv hatályának a relevanciája is sérülhet, ha a **tudományos és műszaki fejlődést** nem veszik megfelelően figyelembe. Például a „kereskedelmi” fotovoltaikus paneleket eredetileg kizárták az irányelv hatálya alól, hogy ne akadályozzák a megújuló energiák használatának elterjedését, így viszont kevesebb ösztönző áll rendelkezésre a veszélyes anyagoktól mentes alternatívák kifejlesztésére. Egy másik példa a határozott ideig tartó mentességi rendszer mechanizmusa, amely nem veszi figyelembe a lehetséges mentesség relevanciája és alkalmazási köre, illetve az annak alkalmazására, értékelésére és végrehajtására fordított erőforrások és erőfeszítések közötti arányt. A fentebb leírtak szerint a kérelmek egyre specifikusabbá és összetettebbé váltak, részben alacsony mennyiségű veszélyes anyagok vonatkozásában, miközben a tudományos és műszaki fejlődéshez való hozzáigazítás kerete nem változott. Egy alacsony hatékonyságú eljárás alááshatja annak a rendszernek a hatékonyságát, amely arra szolgál, hogy szükség esetén mentességeket engedélyezzen, ugyanakkor pedig támogassa az ezen anyagok helyettesítésére irányuló erőfeszítéseket. Ha a rendelkezéseket nem igazítják hozzá a specifikusabb mentességi rendszerhez (pl. az arányosság elvének bevezetésével), az késleltetheti az eljárást. Például a megújítási kérelem tárgyát képező mentességek a Bizottság határozatának meghozataláig érvényben maradnak. A döntéshozatalban adódó késedelmek miatt ez a mentesség viszonylag nagymértékű tényleges meghosszabbítását eredményezheti, ami hátrányos lehet az ágazat élen járó szereplői számára, végső soron pedig befolyásolhatja a mentességi rendszer relevanciáját az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok csökkentése tekintetében.

Az értékelés során megállapításra került, hogy azon elektromos és elektronikus berendezések vonatkozásában, amelyeknél hosszú fejlesztési, tesztelési és validálási időre van szükség (pl. bizonyos orvostechikai eszközök), túl rövid a határozott ideig tartó mentességek **érvényességi ideje** és az **átmeneti időszak lejárata esetén**. Jelenleg mindkét időszak korlátozott. A határozott ideig tartó mentességek érvényességi ideje nem haladhatja meg a hét évet, és amennyiben a mentességet visszavonják, legalább 12 hónapos, de legfeljebb 18 hónapos átmeneti időszak alkalmazandó.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv hozzájárult az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok csökkentéséhez az EU-ban, valamint az emberi egészség és a környezet védelméhez az értéklánc különböző szakaszaiban.

Az értékelés megállapította, hogy a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv a feltárt hiányosságok ellenére összességében jól működik. Az irányelv egyszerű módon korlátozza a veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való jelenlétét, ezáltal pedig azok e-hulladékokban való jelenlétét is, ugyanakkor pedig eltéréseket tesz lehetővé, amennyiben szükséges. Az irányelv hozzájárult a belső piac harmonizációjához és működéséhez is azáltal, hogy egyenlő versenyfeltételeket biztosít az elektromos és elektronikus berendezések gyártói számára. A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv nélkül nem lehetett volna ugyanilyen szintű harmonizációt elérni. A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv nemzetközi szinten is relevánssá vált az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok csökkentésének globális mércéjeként, ami világszerte jelentős környezeti és egészségügyi előnyökkel járhat.

Az értékelés kiemelte, hogy a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti mentességekre vonatkozó döntéshozatali eljárások és az anyagokra vonatkozó korlátozások aktualizálására szolgáló eljárások nem teljesen átláthatók, nem egészen hatékonyak, és tudományos megalapozottságuk tekintetében javíthatók. Módszertani és eljárási különbségekre is fény derült, többek között a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv szerinti anyagkorlátozások, illetve a REACH-rendelet szerinti anyagkorlátozások és -engedélyezések előkészítő munkálatai tekintetében.

E problémák kezelése és az általános koherenciához való hozzájárulás érdekében a Bizottság azt javasolja, hogy a határozott ideig tartó mentességek **szakmai értékelésével** és a korlátozott anyagok jegyzékének felülvizsgálati folyamatával kapcsolatos feladatot az Európai Vegyianyag-ügynökségre (ECHA) kell átruházni. Ez változást jelentene a jelenlegi gyakorlathoz képest, melynek során a Bizottságot külső tanácsadók segítik szakmai támogatás nyújtásával. Amennyiben megfelelő átmeneti időszakot követően az ECHA és szakmai bizottságai kapnák meg azt a feladatot, hogy irányítsák a szakmai értékelés folyamatát, az növelné a következetességet és a hatékonyságot, különösen a vegyi anyagokra vonatkozó más jogszabályokkal való kölcsönhatások kezelésének köszönhetően. Az irányelv vonatkozó mellékleteinek esetleges módosításaival kapcsolatos döntéshozatal továbbra is a Bizottság feladata lenne, amit felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén tenne meg.

Az **értékelési feladatok ECHA-ra való átruházása** nem érintené azokat a lényegi követelményeket, amelyek az anyagokra vonatkozó korlátozások vagy a megfelelő mentességek elfogadásának alapját képezik.

A feladatok ily módon történő átruházása megerősítené az **„egy anyag – egy értékelés” elvét**, amelyet a vegyi anyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégia keretében határoztak meg, és a folyamatok egyszerűsítéséhez vezetne. Ha az Ügynökség végezné a kapcsolódó értékelést, lehetőség lenne olyan információk és értékelések felhasználására, amelyek már rendelkezésre állnak, vagy amelyek gyűjtése már folyamatban van ugyanarra az anyagra vonatkozó más jogalkotási aktusok alapján az Ügynökség hatáskörébe tartozó területen. Ez javítaná a vegyi anyagokra vonatkozó más jogszabályokkal való összhangot, és ezáltal elősegítené a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv egyik követelményének teljesítését, nevezetesen azt, hogy „összhangban kell lenni a vegyi anyagokra vonatkozó egyéb jogszabályokkal, különösen az 1907/2006/EK rendelettel”. Az,

hogya a jövőben valamennyi mentesség iránti kérelemmel az ECHA és tudományos bizottságai foglalkoznak, biztosítaná a Bizottság által meghatározandó ajánlások egységességét is, amennyiben a szükséges megfelelő erőforrások mellett az ECHA gyarápíthatja szakértelmét az elektromos és elektronikus berendezések területén, valamint az elektromos és elektronikus berendezések hulladékstátuszának megszűnése tekintetében.

További szinergiahatást jelentene az ECHA által kezelt meglévő informatikai eszközök használatának lehetősége az érdekelt felek ismert (pl. a REACH tekintetében) és korszerű tájékoztatására, illetve a mentesség iránti kérelmek és a korlátozási dokumentációk benyújtására szolgáló egységes digitális interfész rendelkezésre állásának a lehetősége is. E változásokra tekintettel, a feladatok ECHA-ra való átruházásával egyidejűleg a Bizottság **iránymutatást** adna a mentesség iránti kérelmekkel és a korlátozott anyagok jegyzéke felülvizsgálatának folyamatával kapcsolatban.

A Bizottság aktualizálná továbbá a 2012. évi „**Gyakran ismételt kérdések**” (GYIK) című dokumentumot is a terminológia szükség szerinti egyértelműsítése érdekében, figyelembe véve a műszaki és tudományos fejlődést, illetve eltávolítva az idejétmúlt értelmezéseket.

Tekintettel a fentiekre és a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv egyéb kiemelt kezdeményezéseire, ebben a szakaszban a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvnek a 24. cikk (2) bekezdésében előírt általános felülvizsgálatát **nem az irányelv felülvizsgálata kíséri, hanem a tudományos és műszaki feladatok ECHA-hoz való átcsoportosítására vonatkozó célzott módosítás** ⁽³⁵⁾.

A jövőbeni felülvizsgálat lehetséges tárgya

Elismerve azt, hogy a fent ismertetett intézkedésekkel nem orvosolható az összes azonosított hiányosság, hangsúlyozni kell, hogy bármely jövőbeni általános felülvizsgálat során figyelembe kell venni az értékelésben foglalt megállapításokat.

Lehetőség van **a rendelkezések aktualizálására** és a jövő elvárásaihoz való hozzáigazítására. Ez a hatály aktualizálásával (pl. a fotovoltaikus panelek felülvizsgálatával) kezdődik, és számos olyan átmeneti rendelkezés megszüntetésével folytatódik, amelyek relevánsak voltak a nyitott hatály bevezetése szempontjából, de már nem szükségesek. Ezzel párhuzamosan az elektromos és elektronikus berendezések különböző kategóriáihoz kapcsolódó lejárt mentességeket és azonosított adminisztratív terheket törölni lehetne a III. és IV. mellékletből.

Bár a két folyamat eljárási lépései megváltoznának azok ECHA-ra való átruházása során, a mentességek megadására és az új anyagok értékelésére vonatkozó keret változatlan marad. Mindazonáltal a keretet hozzá kell igazítani a tudományos és

⁽³⁵⁾ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló 2011/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a tudományos és műszaki feladatok Európai Vegyianyag-ügynökségre való átruházása tekintetében történő módosításáról; valamint ezzel egy időben előterjesztett Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a 178/2002/EK, a 401/2009/EK, az (EU) 2017/745 és az (EU) 2019/1021 európai parlamenti és tanácsi rendeleteknek a tudományos és műszaki feladatok újraelosztása, valamint az uniós ügynökségek között a vegyi anyagok területén folytatott együttműködés javítása tekintetében történő módosításáról.

műszaki fejlődéshez annak érdekében, hogy az megfeleljen a célnak, és rugalmasan reagáljon a technológiai és piaci fejleményekre. Például a mentességekre vonatkozó döntés kritériumai figyelembe vehetnék azt, hogy melyek azok az esetek, amikor a mentességeket meg kell szüntetni, mert már nem relevánsak a piacon. Emellett a mentességek érvényességi időszakaira vagy átmeneti időszakaira vonatkozó korlátozott lehetőségeket úgy lehetne kiigazítani, hogy lehetőség legyen egyedi időszakok biztosítására a konkrét eset alapján. Emellett fel lehetne számolni a hatékony folyamatot akadályozó tényezőket is.

Egy másik lehetséges intézkedés lenne annak megvizsgálása, hogy helyénvaló-e díjakat bevezetni a határozott ideig tartó mentességek rendszere keretében a korlátozott veszélyes anyagokat használó alkalmazásokra vonatkozóan.

A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelvet is meg lehetne erősíteni, tekintettel arra, hogy az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok továbbra is fontos témát jelentenek a **körforgásos gazdaság** és a **szennyezőanyag-mentességi célkitűzések** szempontjából. Továbbra is nagy szükség van bizonyos veszélyes anyagok értékelésére és esetleges korlátozására, például az elektromos és elektronikus berendezésekben használt olyan új anyagok esetében, amelyek ellentétesek az irányelv célkitűzéseivel.

Ugyanakkor lehetőségeket kell biztosítani a **körforgásos gazdaság megerősítésére** az elektromos és elektronikus berendezések vonatkozásában. A veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv révén lehetőség nyílna az elektromos és elektronikus berendezések újrahasznált cserealkatrészeire vonatkozó rendelkezések egyszerűsítésére (pl. konkrétan meghatározott ideig tartó használatra vonatkozóan). Az újrafeldolgozott anyagok elterjedését fokozni lehetne az elsődleges anyagokhoz képest előnyösebb feltételek bevezetésével.

Javasolt lenne egy jövőbeni felülvizsgálat is a jelenleg felülvizsgálat alatt álló **más jogalkotási eszközökkel való kölcsönhatás** miatt (pl. a REACH-rendelet), ami a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv kiigazításait eredményezheti. Ugyanakkor azonban ez az oka azonban annak is, hogy miért nem most van itt az ideje az irányelv átfogó felülvizsgálatának.

A veszélyes anyagok e-hulladékokban való jelenléte nagy jelentőséggel bír az e-hulladékok kezelése szempontjából, amivel az **e-hulladékokról szóló irányelv** foglalkozik. Ez az irányelv jelenleg értékelés alatt áll, és a két jogalkotási aktus közötti szoros koordináció számos pozitív szinergiát kínálhat. Például az e-hulladékokról szóló irányelv tovább ösztönözhetné a veszélyes anyagok fokozatos kivezetését a kiterjesztett gyártói felelősség alkalmazásával, ugyanakkor pedig a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv ideiglenesen lehetővé tehetné, hogy a cserealkatrészek elősegítsék bizonyos eszközök újrahasználatát és javíthatóságát. Ezen túlmenően a veszélyes anyagok alkalmazását korlátozó irányelv hozzájárulhat a kritikus fontosságú nyersanyagokat tartalmazó anyagáramok szennyeződésének megelőzéséhez a műszaki és tudományos haladásra vonatkozó rendelkezései aktualizálásával, illetve az elektromos és elektronikus berendezésekben található veszélyes anyagok zárt rendszerű újrahasznosításának lehetővé tételével határozott ideig tartó mentességek alkalmazása révén.

Az irány meg határozása, valamint a jövőbeni fejlesztésekhez elegendő felkészülési idő biztosítása érdekében az irányelv esetleges jövőbeni felülvizsgálata során

figyelembe kell venni a jogszabály **hosszú távú perspektíváját**, valamint annak helyzetét a hulladékokkal, a termékekkel, a környezetvédelemmel és a vegyi anyagokkal kapcsolatos jogszabályokon belül.